

JURIDISCHE ANALYSE HANDHAVING IUS

Handhavingsmiddelen bij niet uit het wild afkomstige gehouden IUS dieren

1. *Last onder bestuursdwang/dwangsom*: Kan alleen in die gevallen waarbij de overtreder zelf de situatie kan herstellen (zie artikel 5:24 Awb).

Uitgangspunt van een last is dat er daadwerkelijk toegestane mogelijkheden zijn voor de overtreder om de overtreding zelf te beëindigen. Probleem bij dieren van de Unielijst IUS die niet onder het overgangsrecht van artikel 31 EU-vo 1143/2014 vallen, is dat overtreders de overtredingen van de verboden in artikel 7 lid 1 EU-vo 1143/2014 gezien het vervoersverbod in artikel 7 lid 1 EU-vo 1143/2014 niet zelf kunnen herstellen, behoudens het verbod op voortplanting. De dieren mogen niet:

- naar een ontheffinghouder (art. 8 of 9 EU-vo 1143/2014),
- naar een opvang,
- of buiten de Unie worden gebracht.

Ontheffinghouders en opvanghouders mogen de dieren wel komen weghalen bij de overtreders, maar dan is de overtreder hiervoor overgeleverd aan de medewerking van de ontheffinghouder/opvang. Herstel door middel van overdragen aan een ontheffinghouder is geen permanent beschikbare oplossing, omdat er een ontheffinghouder moet zijn voor de betreffende soort die betrokken is bij de overtreding. Het ontbreekt vaak aan dergelijke ontheffinghouders. Daarnaast is opvang IUS nog niet ingeregeld. Dan staan de verboden van artikel 7 lid 1 EU-vo 1143/2014 opvang in de weg.

In geval van euthanasie kan dit wel ter plaatse, maar dit is als maatregel in de vorm van een opgelegde last aan de overtreder een politiek ongewenste en onbegaanbare weg.

2. *Spoedbestuursdwang en superspoedbestuursdwang*: Deze middelen kunnen, gezien artikel 5:31 Awb, alleen bij spoedeisende situaties.

Spoedeisendheid is vaak niet aanwezig bij onrechtmatig, maar wel op een juiste wijze gehouden dieren (kunnen niet ontsnappen of voortplanten). Gelet op het doel van de IUS, namelijk bescherming van ecosystemen, biodiversiteit, volksgezondheid en de economie, vormen correct gehouden dieren onder artikel 31 en 32 EU-vo 1143/2014 die geen deel uitmaken van de populatie in de natuur, geen gevaar voor ecosystemen, biodiversiteit, volksgezondheid en de economie. Derhalve kan het spoedeisend karakter niet makkelijk en voldoende aannemelijk worden onderbouwd.

Probleemstelling bestuurlijke handhaving IUS:

Uit het bovenstaande blijkt de volgende probleemstelling:

- Voor gehouden dieren waarbij overtreding van artikel 31 en/of artikel 7 lid 1 EU-vo 1143/2014 speelt, is een last niet geschikt omdat de overtreder zelf vaak niet in staat is om de overtreding te herstellen.
- Omdat er gelet op het doel van de IUS vaak geen spoedeisend belang aanwezig is, kunnen spoedbestuursdwang en superspoedbestuursdwang meestal ook niet worden ingezet.
- De verboden van de EU-vo 1143/2014 verhinderen toepassen van bestuursrechtelijke handhaving.

Wat wil RVO?

- 1) Het instrument last kunnen inzetten voor bestuurlijke handhaving voor de IUS. Dat is mogelijk als op korte termijn er een juridische basis komt voor opvang IUS. Hierbij moet ook het (veilig) vervoer van dieren van de Unielijst naar de locatie van opvang worden toegestaan.
- 2) Een andere optie is om instemming te vragen aan de Commissie dat voor de afwikkeling van bestuurlijke handhaving dieren en planten van de soortenlijst IUS er een uitzondering geldt voor het vervoeren naar buiten de Unie. Dat is een permanente oplossing met - alles bij elkaar genomen - het laagste restrisico voor NL en de EU. Dit kan worden opgenomen als een ontheffing in de Rnb.

- 3) Een bij wet of regelgeving geregelde mogelijkheid om als bevoegd gezag, ter uitvoering van haar handhavende taak, dieren en planten die staan op de Unielijst IUS in bewaring te kunnen nemen indien een last niet kan worden opgelegd en er ook geen spoedeisend belang is die spoedbestuursdwang rechtvaardigt. Dat is nodig om de lacune te dichten die bestaat tussen de nationale handhavingsmogelijkheden zoals opgenomen in de Awb en de verboden die staan in de EU-vo 1143/2014 en zijn geïmplementeerd in de Wnb.
- 4) Een beschreven gezamenlijk beleid van N&B en DAD dat als herstel door de overtreder via een last niet mogelijk is, RVO tot euthanasie kan overgaan zonder voorafgaande consultatie. RVO heeft daarbij wel de verplichting dit voornemen 14 dagen van tevoren kenbaar te maken aan N&B en DAD.

Indien de bovenstaande veranderingen niet mogelijk zijn, is het gewenst dat via de bovenliggende managementlijn naar de directie N&B wordt gecommuniceerd dat RVO haar handhavende taak ten aanzien van de IUS niet (altijd) kan vervullen en dat de afwikkeling ervan niet optimaal kan worden ingevuld. Waar handhaven toch onvermijdelijk is, is dat met het huidige handhavingsinstrumentarium in het geval van overtredingen van EU-vo 1143/2014 alleen mogelijk met levenslange bewaring bij een IBG-opslaghouder op kosten van de directie N&B.

Doorkijk naar bezwaarschrift dierenpark Bellingwolde:

De betreffende onrechtmatige nakomelingen worden gehouden in strijd met artikel 7 lid 1 sub b EU-vo 1143/2014. Hierbij speelt de vraag in hoeverre er sprake is van spoedeisendheid ten aanzien van het onrechtmatige houden van deze nakomelingen die zijn verwekt en geboren nadat de soort op de Unielijst IUS terecht is gekomen, aangezien de dieren kennelijk wel in degelijke verblijven worden gehouden en er geen direct gevaar lijkt te zijn voor ontsnapping.

Gelet op het doel van de IUS lijkt er bij op de juiste wijze gehouden dieren van de Unielijst IUS - (o.a. in degelijke verblijven) - er geen sprake te zijn een dusdanig acuut gevaar voor de ecosystemen, biodiversiteit, volksgezondheid en de economie, dat men daaraan het spoedeisend belang kan koppelen.

Daarnaast speelt in deze specifieke zaak nog dat de spoedbestuursdwang pas is uitgevoerd een half jaar nadat de NVWA op controle is geweest bij het dierenpark en RVO.nl al een half jaar op de hoogte was van de geboorte van de nakomelingen. Bij de rechter is spoedeisend belang dan ook moeilijk aannemelijk te maken en vol te houden.

<einde notitie>

Verzonden: woensdag 30 november 2016 15:48

Aan: [redacted] ([redacted]); [redacted] ([redacted])

CC: [redacted] ([redacted]); RVO Bestuurlijke Handhaving Flora en Fauna

Onderwerp: FW: Team Natuur_Melding_[redacted]_CITES16

Hallo [redacted] en [redacted]

Ik wil jullie even op de hoogte brengen van een nieuwe IUS zaak die we binnen hebben gekregen. Zie bijgevoegd rapport. Het gaat om neusberen en beverratten die niet worden gehouden in overeenstemming met de overgangsregeling.

Het betreft een controle door de NVWA n.a.v. een anonieme melding. Dit is volgens mij niet helemaal in lijn met de gemaakte afspraken (terughoudend zijn met handhaven op meldingen). Dit wil ik nog wel even met de NVWA gaan bespreken.

Nu we dit rapport hebben, en dus weet hebben van een overtreding, moeten we er wel iets mee (beginselplicht tot handhaving). We gaan de zaak dus inboeken en verder oppakken.

Ik mail jullie beiden even om twee dingen:

1. De betrokkene geeft aan tegen een besluit van ons te willen procederen, omdat hij het niet eens is met de Verordening. Hij wordt bijgestaan door [redacted] [redacted] (...). We wisten dat dit kon gebeuren. Een besluit van onze zijde zal (mits goed genomen) wel overeind blijven bij de rechter en procederen daartegen zal ook niets helpen tegen de Verordening. Het is vooral de media- en politieke gevoeligheid die daar bij komen kijken die voor ons relevant is. In het kader daarvan is het misschien goed om dit ook even te delen met [redacted]

2. In het rapport komen twee zaken naar voren waar enige interpretatieruimte zit:

- Handel in ius dieren via een tussenhandelaar. Is daar al een uitspraak over?
- Dieren verwekt vóór 3 augustus en geboren ná 3 augustus. Zijn deze wel of niet 'verkregen' voor inwerkingtreding?

[redacted] zou jij hier antwoord op kunnen geven (in overleg met EZ)?

Groet,

[redacted]

Van: [redacted] [redacted] ([redacted])

Verzonden: donderdag 8 februari 2018 9:50

Aan: [redacted] [redacted]

CC: [redacted] ([redacted]); [redacted] [redacted] ([redacted]); [redacted] [redacted] [redacted] ([redacted])

Onderwerp: Vraag: Ben je het eens met de inzet 'Nu geen euthanasie afdwingen bij beverratten Bellingwolde?'

Dag [redacted]

Ben je het eens met de RVO-inzet: Nu geen euthanasie afdwingen bij beverratten Bellingwolde?

Je weet dat we voor invasieve exoten graag ruime mogelijkheid geven tot euthanasie.

RVO heeft nu een geval van handhaving. Een dierenhouder van kleindierpark Bellingwolde heeft 'per ongeluk' kleine beverratten als nakomelingen gekregen. Achtergrond: de man is het niet eens met de Europese regels, heeft met steun van Natuur en Recht vergunningen artikel 8/9 aangevraagd die zijn geweigerd, heeft een anticonceptiemiddel zelf toegepast (waarschijnlijk verkeerd - middel moet sowieso door dierenarts worden toegepast). Het is, kortom, iemand die niet echt meewerkt met de implementatie van de EU-regelgeving en de randen van het recht opzoekt.

RVO heeft de dieren in beslag genomen onder spoed-bestuursdwang. Bij normale bestuursrechtelijke handhaving wordt een 'last onder bestuursdwang' opgelegd: de overtreder krijgt gelegenheid om de onrechtmatige situatie zelf te herstellen, dus de dieren een legale bestemming geven. Dat kon nu niet, want de opties voor de houder waren onmogelijk of onwenselijk:

1. Naar een ontheffinghouder artikel 8 / 9: onmogelijk, die zijn er niet.
2. Naar een legale opvang: onmogelijk, die hebben we nog niet geregeld.

---

3. Naar een (instelling voor eliminatie) buiten de EU: in theorie mogelijk, maar is dat ook praktisch mogelijk voor de houder?

4. De houder dwingen de nakomelingen te euthanaseren.

Omdat men deze opties als onmogelijk of onwenselijk beschouwde en daarmee ook de normale 'last onder bestuursdwang', heeft RVO de dieren met spoed-bestuursdwang onmiddellijk zelf in beslag genomen.

Dit is vervolgens aangevochten door Natuur en Recht die de man bijstaat. Er is een voorlopige voorziening aangevraagd. Inschatting is dat de rechter oordeelt dat we de dieren moeten teruggeven omdat 1) er geen spoedensend belang was en 2) we nog geen andere legale opvang kunnen aanbieden. We worden nu gedwongen een onrechtmatige situatie in stand te houden.

RVO vroeg in hoeverre we de dieren kunnen teruggeven aan de houder met de verplichting deze ofwel een bestemming buiten de EU te geven, ofwel te euthanaseren.

Mijn inschatting is dat beide opties nu politiek niet gewenst zijn. Het zal ongetwijfeld leiden tot een politieke discussie, waarbij vragen kunnen worden gesteld waarom we nog altijd geen opvang hebben geregeld en dus de houder praktisch gezien moeten dwingen zijn dieren te doden.

Als jij van mening bent dat we wel degelijk dit geval moeten aangrijpen om de houder te dwingen de dieren te doden - en daarmee de discussie te voeren - dan hoor ik dat graag snel van je.

Met vriendelijke groet,

[redacted] [redacted]

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit - Directie Natuur en Biodiversiteit - Team Soorten
Postbus 20401, 2500 EK Den Haag - Bezoekadres: Be Zuidenhoutseweg 73 (C4-Noord), 2594 AC Den Haag
Mobiel: [redacted] Telefoon: [redacted] Secretariaat: +31 ([redacted]) / [redacted]
E-mail: [redacted]@minelz.nl
Werkdagen Ma, Di, Do, Vr